
Ács Marianna

acs.marianna@pte.hu

PTE Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar Neveléstudományi Intézet,
Nevelés- és Művelődéstörténeti Tanszék

IKT alkalmazása levéltár-pedagógiai foglalkozásokon

Bevezetés

A tananyag célja, hogy rávilágítson arra, hogy egy olyan non-formális tanulási tér keretei között, mint a levéltár hogyan lehet a digitális eszközöket és tartalmakat a pedagógiai célok szolgálatába állítani.

A tanulmány a Baranyai Református Egyházmegye Levéltárában folyó jó gyakorlat¹ példáján keresztül mutatja be a gyűjtemények által kialakított online adatbázisok felhasználásának lehetséges módjait, valamint a levéltár-pedagógiai foglalkozásokon taneszközként használt IKT-eszközöket és ezek tanulást segítő funkcióit. A szerző az általa vezetett levéltár-pedagógiai foglalkozásokat elemzi a fentebb megjelölt szempontok szerint.

• *Az internetes hivatkozások letöltési és ellenőrzési dátuma 2021. január 30.*

¹ Az intézmény 2018-ban nyerte el az EFOP-3.3.2-16. számú c. pályázatot, melynek keretében 2018 tavaszától 36 hónapon át (6 félév+5 év fenntartási idő) intenzívebben folynak levéltár-pedagógia foglalkozások. A református egyházmegyei levéltár partnerségi együttműködés keretében hét köznevelési intézménnyel működik együtt a projekt eredményes véghezvitelében. Ezek közül a levéltár állandó partnerei a Baranyai Református Egyház fenntartásában működő Pécsi Református Kollégium tagintézményei (PRK Gimnáziuma és Szakgimnáziuma, PRK Internátusa, PRK Általános Iskolája, a PRK Dráva-foki Csikesz Sándor Általános Iskolája és a PRK Nagyharsányi Általános Iskolája), a Siklós-Máriagyúd Társegyházközség fenntartásában működő Sztárai Mihály Református Általános Iskola és 2020 elejétől az állami fenntartású, harkányi Kitaibel Pál Általános Iskola. A projekt keretén belül mintegy 560 12 évestől 18 éves korú tanuló vesz részt a foglalkozásokon és ismerkedhet meg a BREL iratanyagával. A programot szakmai vezető irányítja, tervezi és bonyolítja le a projektmenedzserrel együtt intézményenként 2-3 fő felkészítő tanár segítségével azért, hogy a kitűzött célok minél eredményesebben valósuljanak meg (Ács, 2019).

Szolgáltató levéltárak

A levéltárak és a digitális világ kapcsolatának gyökerei a levéltárak megváltozott társadalmi funkcióiban keresendők. Milan Kundera az 1984-ben írt „A lét elviselhetetlen könnyűsége” c. regényében még így világított rá a levéltárak és a társadalom közötti kapcsolatra: „A teleírt lapok ott tornyosulnak a levéltárakban, melyek a temetőnél is szomorúbbak, mert oda még a halottak napján sem teszi be senki a lábát.” (Kundera, 1992. 59.o.) Az idézet arra mutat rá, hogy a múlt században a levéltárak leginkább az olyan alapfeladatokra fókuszáltak, mint a gyűjtés, rendszerezés, megőrzés, állomány-és állagvédelem, valamint a kutatás segítése. Simonkay Márton 2017-es tanulmányában nyugat-európai példákon keresztül összegzi, hogy az 1980-as évek végétől hogyan váltak a levéltárak egyre nyitottabbá a társadalom szélesebb rétegei felé, s mozdultak el a közművelődésben betöltött szerepüket tekintve az ismeretterjesztő levéltár koncepción keresztül a 21. században felerősödő szolgáltató levéltár irányába (Simonkay, 2017). A szerző szerint a „szolgáltató levéltár koncepciójának lényege a levéltári (tömeg) kommunikáció és -reprezentáció radikális megváltoztatása” (Simonkay, 2017. 371. o.), melynek legfontosabb eszközei az informatika és a nyilvános alkalmak² lehetőségének megteremtése a levéltárakban. Az informatika adta lehetőségek közül kiemelném a levéltári anyagok digitalizálást és a digitalizált anyagok online adatbázisokban való nyilvánossá és kereshetővé tételét. A Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) leglátogatottabb online felülete az Adatbázisok online (AOL),³ ahol egy helyen megtalálható a MNL Országos Levéltárának 27 adatbázisa. Egységes kereső felület lévén egyetlen kereső szó beírásával találatokat érhet el a felhasználó. Az AOL-on elérhetőek a Magyar Nemzeti Levéltár 20 megyei levéltára által készített 158 különféle tájékoztatósi célú adatbázisnak az alapadatai: cím, leírás, terjedelem, elérhetőség, valamint ezek tárgy-szavas kereshetővé tétele is megtörtént. Az adatbázis folyamatosan bővül és egyre nagyobb számmal kapcsolódnak az információforrást leíró adatok mellé a hozzátartozó digitalizált képi anyagok is. 2013 óta érhető el az Elektronikus Levéltári Portál (ELP), amely a Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) és Budapest Főváros Levéltára (BFL) online szolgáltatásainak⁴ a felülete. A felhasználó itt kereshet a két le-

² Pl. Magyar Levéltárosok Egyesülete által szervezett Nyitott Levéltárak Programsorozat, 2012-től; Levéltári Napok, Budapest Főváros Levéltára által szervezett Levéltári Piknik 2017, 2018, 2019.

³ <https://www.adatbazisokononline.hu/>

⁴ <https://www.eleveltar.hu/hu>

véltár elektronikus nyilvántartásainak és digitális levéltári állományának közös adatbázisában, kutatói kéréseket és ügyfélszolgálati megkereséseket indíthat a levéltárak felé. A magyarországi egyházi levéltárak közös levéltári segédletét az ARCA elnevezéssel találjuk meg. E felületen elsősorban az egyes levéltárak és iratképzők leíró jellegű adatbázisait érhetjük el, de a Digitális objektum⁵ téma alatt jelenleg 17 tételben találunk digitalizált iratanyagokat is. Az E-kutatás a magyarországi egyházi levéltárakban a MATRICULA⁶ felületén lehetséges. A digitalizált egyházi anyagokhoz fizetés ellenében juthatunk. A köznevelés eredményességét segíti elő a Magyar Nemzeti Levéltár Oktató Lapok felülete, ahol különféle történelmi témák feldolgozását elősegítő kínálnak fel digitalizált iratanyagokat és feladatlapokat.⁷ A levéltár-pedagógusok számára hasznos ötleteket és tartalmakat nyújt a MNL Levéltár-pedagógia felülete.⁸

IKT-val támogatott tanulási környezet a levéltárban

Az IKT kifejezésnek számos értelmezése van. Az angol Information and Communication Technology kifejezésből ered, melynek fordítása információ- és kommunikációtechnológia vagy információs és kommunikációs technológia, röviden infokommunikációs technológia (*Nádas és Racskó*, 2014). Molnár György szerint „az IKT olyan eszközök, technológiák, szervezési tevékenységek, innovatív folyamatok összessége, amelyek az információ és a kommunikáció átadását, közvetítését, áramlását, feldolgozását, tárolását, kódolását, elősegítik, gyorsabbá, könnyebbé és hatékonyabbá teszik” (*Molnár*, 2009 idézi *Nádas és Racskó*, 2014). Az IKT internet galaxissá változtatta világot, és ennek következményeire fel kell készíteni a felnövekvő generációkat és a felnőtteket is. Szükséges pozitív attitűd kialakítására törekednünk az IKT-val kapcsolatban. A levéltárban — amely egy hagyományos, fizikális értelemben vett „zárt információforrás- és értéktár” — célszerű olyan tanulási környezetet kialakítani, melyben lehetőség nyílik a levéltár-pedagógusnak a rendelkező forrásokon túl az IKT adta kiegészítő információforrások felhasználására. Az eddigi zárt információkészlettel bíró tanulási térben is — az eredményes és hatékony tanulás érdekében — lehetővé kell tenni az IKT használatával megnyíló virtuális tér végtelen információkészletéhez való hozzá-

⁵ <http://bit.ly/3poG3CU>

⁶ <https://matricula.hu/>

⁷ <https://oktatolapok.mnl.gov.hu/>

⁸ https://mnl.gov.hu/mnl/ol/leveltar_pedagogia

férést. A levéltár-pedagógus feladata, hogy hiteles, minősített és biztonságos tartalmakhoz irányítsa a tanulókat az által, hogy elsősorban a közgyűjtemények és egyházi és nyilvános magángyűjtemények adatbázisait használja fel a foglalkozásokon ezzel is növelve a diákok jártasságát az információk keresésében, értékelésében és felhasználásában (Farkas és mtsai, 2021). Meg kell jegyeznünk azt is, hogy a köz-és egyházi gyűjtemények nemzeti kultúránk maradandó értékű tárgyi emlékeit őrzik. Az adatbázisok lehetővé teszik, hogy tér-idő és nem utolsó sorban anyagi korlátok nélkül férjenek ezekhez a diákok, növelve ezzel a tudáshoz való hozzáférés esélyegyenlőségét. Tudomásul kell venni és támogatni szükséges a megváltozott tanítási-tanulási folyamatot, a nyitott információkészleteket felhasználó ismeretszerzést, amelyben a tanuló egyszerre felhasználója és alkotója is az IKT által közvetített tudásnak (Molnár, 2008).

A sikeres és eredményes IKT-használat egyik feltétele a kompetens, digitális pedagógiai kompetenciákkal bíró szakember, a másik a technikai eszközökkel való felszereltsége az intézménynek. A levéltár-pedagógusok képzése terén a felsőoktatás hiányosságokat mutat (Simonkay, 2017). A Budapest Főváros Levéltára évente szervez képzéseket egyházi levéltárosoknak, amely alkalmakon lehetőségük nyílik többek között levéltár-pedagógia és informatika témákban is kompetenciáik fejlesztésére. Elengedhetetlen, hogy a levéltár-pedagógus megfelelő ismeretekkel rendelkezzen, nyitott legyen az eszközök használatára, megfelelő jártassággal bírjon és legyen kész a folyamatos fejlődésre. Az önképzést megkönnyítik a különféle tematikus periodikák, melyeket az Országos Széchényi Könyvtár Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázisában (EPA) érhetünk el.⁹ Ehhez hasonló felület a Magyar Folyóiratok Tartalomjegyzékeinek Kereshető Adatbázisa (MATARKA), amely a magyar kiadású szakfolyóiratok tartalomjegyzékeit dolgozza fel könyvtárak és folyóirat-szerkesztőségek összefogásával, a Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeum vezetésével.¹⁰ A MATARKA felületről az EPA is elérhető. A MATARKA felületén is egyre több tanulmányt találhatunk meg teljes szöveggel.

A Baranyai Református Egyházmegye Levéltárának IKT-eszközökkel való ellátását az EFOP 3.3.2-16 pályázat tette lehetővé. A levéltár-pedagógia foglalkozások helyszínén, a levéltár kutatótermében egy projektor, egy laptop áll rendelkezésre valamint 5 db tablet. Így a kiscsoportos foglalkozásokon minden diák kezébe tablettet tudunk adni. Különösen fontos ez a havi szakkörökön, hiszen a Nagyhar-

⁹ <https://epa.oszk.hu/>

¹⁰ <https://matarka.hu/indexkereses.php>

sányról, Drávafokról, Siklósról és Harkányból érkező tanulók különféle szocioökonómiai státusszal rendelkeznek. Sok esetben otthon egyetlen telefon áll rendelkezésre az egész család számára, így számítógéppel csak az iskolában találkozhatnak a gyerekek.¹¹ A foglalkozásokon azok számára, akiknek saját okos telefonjuk van, lehetőségük van azt használni. A levéltár-pedagógiai foglalkozások lebonyolítását segítő 2018 márciusától a Google classroom felületet használtuk, ami lehetővé tette a felkészítő tanárokkal és az egyes diákcsoportokkal és diákokkal való közvetlen és egyénre szabott kapcsolattartást, a feladatok és a diákok által elkészült munkák feltöltését és értékelését. 2020 márciusától a COVID 19 járvány miatt a Google classroom mellett a MS TEAMS felületet is bevontuk a munkába, melynek köszönhetően a PRK Általános Iskola és Gimnáziuma tehetséggondozó alkalmait valamint a PRK Nagyharsányi Általános Iskola és a PRK Csikesz Sándor Általános Iskola havi szakköreit online meg tudtuk tartani. Ezek a felületek lehetővé tették a közösségi pedagógiai gyakorlatukat a BREL-ben végző PTE¹² tanár szakos hallgatóinak is a csatlakozást és az interaktív részvételt az online eseményekhez.

A kognitív kompetenciák fejlesztése a levéltárban IKT segítségével

A levéltári foglalkozásokon a NAT-ban megfogalmazott célok figyelembe vételével a tanulók kompetenciáinak a fejlesztése folyik. Az IKT szerepét a kognitív kompetencia fejlesztésében vizsgáljuk. A Nagy József-féle kompetencia-modellből indulunk ki, mely szerint a kognitív kompetencia *„az információfeldolgozást (az információk vételét, kódolását, átalakítását, létrehozását, közlését, tárolását) megalósító pszichikus komponensrendszer (...), melyet tekinthetünk általános kognitív motívumok, képességek, ismeretek komponensrendszerének is, és beleérthetjük a többi kompetencia¹³ tartalmas kognitív motívumait, kognitív képességeit is. „Fontosabb kognitív motívumok, megismerési vágy (ingerszükséglet, kíváncsiság, érdeklődés), felfedezési vágy (felismerési, megfigyelési késztetés, értelmezési*

¹¹ A program keretében a 2019. március 2-án megrendezett vetélkedőn értékes jutalmak között a tablet szerepelt. Jelentős motíváló erőnek bizonyult.

¹² 2018-tól a Baranyai Református Egyházmegye a PTE partnerintézménye, így az osztatlan tanár szakos hallgatók pedagógiai közösségi gyakorlatukat végezhetik a levéltár-pedagógiai foglalkozásokon.

¹³ A kognitív kompetencián túl személyes, szociális és speciális kompetencia-területeket határozott meg a szerző (Nagy, 2002).

vágy), játékszeretet és alkotásvágy, tanulási sikervágy és kudarcfélelem, tanulási elismerésvágy, kötelességtudat, igény szint és ambíció. Kognitív képességek: tudásszerzés (megfigyelés, átkódolás, értékelés, értelmezés, bizonyítás), kognitív kommunikáció (ábraolvasás és ábrázolás, tapasztalati és értelmező nyelvtudás, beszéd és beszédértés, írás és olvasás, formalizált kommunikáció), gondolkodás (viszonyítás, általánosítás és osztályozás, problémamegoldás), tanulás (tanulási módok: szándékos, szándéktalan; ismeretszerző, felfedező; játékos, alkotó; tapasztalati, értelmező; önálló, szociális tanulás” (Nagy, 2002. 38-39. o.). Kognitív motívumok közül a tanulók megismerési vágyát, a kíváncsiságát tápláljuk a levéltár havi szakkörein „*A keresztnevem eredete és jelentése*” téma feldolgozásakor. A téma illeszkedik a hon-és népismeret tantárgy keretében tárgyalt családtörténet témához, és kapcsolódik a levéltár-pedagógiai foglalkozások által felkínált családfakutatás tematikához is. Az IKT segítségével a tanulók önállóan megismerik az Országos Széchényi Könyvtár Magyar Elektronikus Könyvtár adatbázisát, ahol megkeresik a saját nevük illetve családtagjaik, barátaik keresztnevének eredetét és jelentését.¹⁴ E feladat kapcsán beszélünk az az információforrások hitelességéről, felhasználva az Arcanum adatbázisban található *A magyar nyelv értelmező szótára* „hiteles” szócikkét.¹⁵ A feladat fejleszti a diákok jártasságát az információk keresésében és értékelésében. A feladat során mindegyik tanuló egy listát állít össze, mely alapját képezi további feladatoknak. A kognitív képességek közül a tanulás, az alkotói munka fejlesztését segíti elő az a WordClouds alkalmazás, melynek segítségével a diákok szófelhőt készíthetnek az összeállított szógyűjteményükből. Tapasztalataink szerint e feladat során funkcióörömet (*Karl Bühler*) élnek át a növendékek: egy eddig általuk nem ismert eszközt fedeznek fel és megtanulják azt eredményesen használni, jutalmuk a tevékenység maga (*Németh*, 1996). A gondolkodási képesség fejlesztésére 12-13 éves korú gyerekek esetén különösen alkalmas a Wordwall alkalmazás.¹⁶ A levéltári ismeretek témakörben a Bibliában található történet¹⁷ alapján dolgozzuk fel közösen a levéltár, az irattár fogalmát, az őrzött iratok típusait, a levéltáros feladatát, az állományvédelemhez kapcsolatos kérdéseket. E feladat alapján oldhatják meg a tanulók az azonosítás képességének a fejlesztésére irányuló, „*A Bib-*

¹⁴ A keresztnevek eredete és jelentése.

<https://mek.oszk.hu/00000/00084/00084.htm>

¹⁵ <http://bit.ly/3rVraJT>

¹⁶ A Wordwall sajnos nem ingyenes program a készítő számára. Lehetővé teszi csoportok létrehozását, bizonyos feladatok munkalappá alakítását és kinyomtatását.

¹⁷ Jeremiás próféta könyve 32:6-16.

lia levéltárosa” c. feladatot.¹⁸ A játékot egyszerűen át lehet alakítani interaktív kvízzé, és a diákok egy kód segítségével, a keresztnevükkel bejelentkezve, versengve is megoldhatják e feladatot. A program rangsorolja a tanulókat. Az anyakönyvek kézzel írt szövegeinek olvasása és az olvasott szöveg megértését is lehet IKT-eszközök bevonásával gyakoroltatni. Ennek egyik eleme a római számok felismerését segítő, az ingyenesen is hozzáférhető Learningapps programmal készült feladat. A feladathoz az eredeti anyakönyvek lapjairól készült fotókat Paint program segítségével szerkesztjük learningapps-kártyákká.¹⁹

A rendszerezést segíti elő „Az anyakönyvek típusai” c. anagrammákat tartalmazó feladat.²⁰ A konvertáló képesség valamint a problémamegoldó képesség fejlesztésére irányul a következő kutatói kérdést megidéző feladvány: „*A dédszüleim sírkövét szeretnénk felújítani, sajnos nem látszik a dédnagyanyám születési dátuma. Kopácson született 1895-ben vagy 1894-ben. Reformátusnak keresztelték. Hol tudnék utánanézni a pontos dátumnak?*” A mindennapi életből vett probléma megoldásához számos előzetes ismeretet – így például a levéltárban őrzött iratok típusairól, az állami anyakönyvezés bevezetéséről, a magyar református egyházi levéltárak elhelyezkedéséről, s arról is, hogy hol élnek magyar reformátusok a határainkon kívül – szükséges felidéznie a diáknak. A megoldást a Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesületének honlapján²¹ található „Református egyházi levéltárak” térkép²² felhasználásával találják meg a diákok. Így fejlesztjük a térképolvasás képességét, valamint a térkép felkérésével ráirányítjuk a figyelmüket az egyházi levéltárakra és digitalizált adatbázisaikra. A tehetséggondozó szakkörökön a spanyolnátha téma feldolgozását választották ki a PRK Általános Iskolájának a növendékei. A célunk az volt, hogy a diákok a COVID 19 következtében kialakult helyzetet össze tudják hasonlítani a 100 éve pusztító spanyolnátha társadalmi és gazdasági következményeivel. A téma feldolgozása során a diákok több posztert készítettek a fő témához kapcsolódóan, pl. a halotti anyakönyvekben²³ fellelhető halálokok régi és mai elnevezéseiről, a leggyakoribb járványos megbetegedésekről, a spanyolnátha elterjedéséről a baranyai református települé-

¹⁸ <https://bit.ly/3b4KgpY>

¹⁹ <https://learningapps.org/display?v=pcsbqoqwk20>

²⁰ <https://wordwall.net/hu/resource/7211814/anyak%c3%b6nyvek-t%c3%adpusai>

²¹ <https://melte.hu/node/183>

²² <https://melte.hu/node/38>

²³ Halotti anyakönyvek a következő gyülekezetekből: Patapaklosi, Csányoszró, Drávafok, Hirics, Kákics, Kórós, Bűrüs, Gyöngyösmellék, Nemeske-Kistamási, Kisharsány, Nyugotszenterzsébet, Drávaiványi, Bogádmindszent.

seken. A foglalkozásba bekapcsolódott a PTE egy biológia — földrajz osztatlan tanár szakos hallgatója, aki közösségi pedagógia gyakorlatát töltötte 2020 őszén a levéltárban. A hallgató kutató munkát végzett a BREL anyakönyveinek elektronikus adatbázisában, amely alapján a 1918 ősztől 1919 végéig átnézte a digitalizált halotti anyakönyveket, és készített feladatokat Learningapps programmal.²⁴

*IKT-eszközök használata a havi szakkörökön 2020 őszén
(A fotókat készítette a szerző)*

A levéltár-pedagógia foglalkozásokon az IKT kiszélesíti a tanulási teret, segítségével olyan újabb és újabb gyűjtemények gazdag leelőhelyeit fedezzük fel és fedeztetjük fel a diákjainkkal, melyek lehetővé teszik az önálló tanulás útján való elindulást és az oda való, önálló

²⁴ Betegségek régi és mai neve. <https://learningapps.org/display?v=p0d1niq2t20> | Betegségek megjelenése fotókon és a képzőművészetben. <https://learningapps.org/display?v=p91txakma20> | Betegségek régi neve, tünetek. <https://learningapps.org/display?v=pkdc93fzn20> | Betegségek és tünetek. <https://learningapps.org/display?v=p8t1e8e3t20> | Levéltár – betegségek, halálok. <https://learningapps.org/display?v=prfz011ij20> | A feladatokat készítette: Szanyi Zsófia.

visszatalálást. A foglalkozásokon résztvevő tanulóknak a fiatal korukból adódóan hiányosságaik vannak a kompetenciák terén, ennek leküzdéséhez olyan eszközök kellene, melyek a tanulás iránti érdeklődésüket fenn tudják tartani. Ők digitális bennszülöttek, a levéltárpedagógus pedig a legtöbb esetben digitális bevándorló, a köztük lévő szakadékot áthidalhatjuk az IKT pedagógiai munkába való bevonásával. Így kialakulhat az „egy nyelvet” beszélünk élmény, közösséget teremthetünk, és elérhetjük azt, hogy a gyűjteményünk anyagában a tanulóink a kincset lássák és ne a poros iratokat. Fontos, hogy megszerettessük a levéltár adta tanulási közeget, hogy elérjük azt, hogy visszatérjenek hozzánk, és aktív felhasználóivá váljanak a gyűjteményünknek szolgálva a kompetenciák fejlesztését és elősegítve ezzel a köznevelés eredményességét.

Gyakorló feladatok

1. Határozza meg a levéltár feladatait minél több információforrás felhasználásával a Magyar Elektronikus Könyvtár adatbázisa segítségével!
2. Keressen minimum 3 db levéltár tematikájú periodikát az Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázisában (EPA)!
3. Keressen minimum 3 db digitális pedagógia témában írt tanulmányt a MATARKA adatbázisában!
4. Milyen településekről őriznek a Baranyai Református Egyházmegye Levéltárában orgonaterveket? A feladat megoldásához keresse fel a Magyarországi egyházi levéltárak közös segédletét az Arcát, s ezen keresztül a BREL fondjegyzékét!²⁵
5. Az Elektronikus Levéltári Portálon keressen egy tetszőleges témában levéltári dokumentumokat! Jelölje meg, hogy az egyes dokumentumok melyik levéltárban érhetőek el!
6. A Magyar Nemzeti Levéltár pedagógiai szolgáltatásait az Oktató lapok portálon lehet megtekinteni. Milyen tematikában és milyen korosztályok számára kínál levéltári források felhasználásával foglalkozásokat ez a platform?
7. Az AOL felületén keressen tetszőleges témában a Reformáció 500 emlékévként során készült adatbázisok és segédletek gyűjteményben! Jegyezze le az elsődleges források pontos adatait!

²⁵ <https://arca.melte.hu/index.php/terkepek-tervrajzok>

Önellenőrző tesztkérdések

1. *Az informatika mivel járulhat hozzá a szolgáltató levéltár koncepció megvalósításához?*

Digitalizálással és a digitalizált levéltári anyagok online adatbázisokban való nyilvánossá és kereshetővé tételével. Oktatói segédletek és levéltár-pedagógiai programok kínálatával.

2. *Melyik két levéltár online szolgáltatási felülete az Elektronikus Levéltár Portál?*

A Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) és Budapest Főváros Levéltára (BFL)

3. *Milyen módon segíti a Magyar Nemzeti Levéltár a köznevelést?*

A köznevelés eredményességét segíti elő a Magyar Nemzeti Levéltár Oktató Lapok felülete, melyen különféle történelmi témák feldolgozást segítőként kínál fel digitalizált iratanyagait, feladatlapjait. A levéltár-pedagógusok számára hasznos ötleteket és tartalmakat nyújt a MNL Levéltár-pedagógia felülete.

4. *Hogyan hívják a magyarországi egyházi levéltárak közös levéltári segédletét?*

ARCA

5. *Miért van jelentősége annak, ha minél több közgyűjtemény elektronikus adatbázisait ismertetjük meg a diákjainkkal?*

A közgyűjtemények adatbázisai hiteles, minősített információforrások, melyek lehetővé teszik, hogy a diákjaink növeljék az információk keresésében, értékelésében való jártasságukat.

6. *Soroljon fel példákat arra, hogyan lehet a tanulók kognitív kompetenciáit fejleszteni IKT-eszközökkel!*

A tanulás, az alkotói munka fejlesztését segíti elő az a WordClouds alkalmazás szófelhő készítő programja. A gondolkodási képesség fejlesztésére 12 – 13 éves korú gyerekek esetén különösen alkalmas a Wordwall alkalmazás. A római számok felismerését segíti a Learningapps program.

7. *Értelmezze az IKT eszköz használata esetében Karl Bühler által leírt funkciórörm jelenséget!*

A tanulás, az alkotói munka fejlesztését segíti elő az a WordClouds alkalmazás szófelhő készítő programja. A gondolkodási képesség fejlesztésére

12 – 13 éves korú gyerekek esetén különösen alkalmas a Wordwall alkalmazás. A római számok felismerését segíti a Learningapps program.

Felhasznált irodalom

- Ács Marianna (2019): Levéltár-pedagógiai foglalkozások a Baranyai Református Egyházmegye Levéltárában. *Per Aspera Ad Astra*, 6.évf., 2. sz., 80–92. o. – <https://per-aspera.pte.hu/archivum/2019-2-szam-13.html>
- Farkas Andrea és mtsai²⁶ (2021): *Digitális pedagógiai módszertani ajánlások gyűjteménye*. Oktatási Hivatal, 2021 – <https://bit.ly/3pdAjeR>
- Garadnai Zoltán (2014): Közművelődési kerekasztal a Magyar Nemzeti Levéltárban. *Levéltári Szemle*, 64. évf., 4. sz., 80–91. – <http://bit.ly/2NswV2v>
- Kanyar József (1977): A levéltárak és a történelemoktatás. *Levéltári Szemle*, 27. évf., 1. sz., 5–12. – <http://bit.ly/37ee8Pw>
- Milan Kundera (1992): *A lét elviselhetetlen könnyűsége*. Európa Könyvkiadó. Budapest
- N. Kollár Katalin és Szabó Éva (2004): Fejlesztőprogramok tanórán és órán kívül. N. Kollár Katalin és Szabó Éva: *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest – <http://bit.ly/3da3Cgf>
- Molnár György (2008): Az IKT-val támogatott tanulási környezet követelményei és fejlesztési lehetőségei. *Szakképzési Szemle*, 24. 3.
- Nádas András és Racskó Réka (2014): *IKT erőforrás-menedzsment*. Eszterházy Károly Főiskola – <http://bit.ly/3b5h6H9>
- Nagy József (2002): *21. század és nevelés*. Osiris Kiadó, Budapest
<http://bit.ly/37b2cOq>
- Palotainé Simon Ilona (2013): A múzeumpedagógia elméleti alapjai. Foghtúy Krisztina – Szepesházyiné Kurimay Ágnes (szerk.): *Múzeumpedagógiai tanulmányok I*. Budapest, 11–18.
- Németh András (1996): Iskolaügy és pedagógia a XX. században. Karl Bühler. In: Pukánszky Béla és Németh András (1996): *Neveléstörténet*. <https://mek.oszk.hu/01800/01893/html/10.htm#Heading80>
- Simonkay Márton (2017): Levéltár pedagógia ma és holnap. *Levéltári Szemle*, 67. évf., 4. sz., 50–65. – <http://bit.ly/2LLQ672>
- Tóth László (2010): *Kompetencia alapú oktatás*. – <http://bit.ly/3daTp2U>
- Vass Vilmos (2009): *A kompetencia fogalmának értelmezése*.
<http://bit.ly/376yWsn>

Kulcsszavak: levéltár-pedagógia | élménypedagógia | IKT-eszközök | kompetenciafejlesztés | református gyűjtemény

²⁶ Mts: Földeáki Andrea, dr. Főző Attila László, Frész Attila József, Genáhl Krisztina Judit, Horváth Ádám, Jánossy Zsolt, Kapcsáné Németh Júlia, Krajcsóvicz Ágnes, Neumann Viktor, Pintér Gergely, Sió László, Szabados Tímea, Szalay Sándor Zsolt, Szilágyi Ádám, Timár Borbála, Tóth Teodóra.